

8.2 ETIKA A ETIKETA VE SPORTU / PŘÍKLAD GOLF A JUDO

ETIKA je nauka o morálce a mravnosti, je to filozofická disciplína pro náročnější povídání.

ETIKETA je slovo, které má dva významy. Často se to plete. Je to, jak souhrn zvyklostí a pravidel společenského (sportovního) chování, tak cedulka.

ETIKETA VE SPORTOVNÍ PRAXI

Příklad Golf

Každý začátečník, než může vstoupit na hřiště, je povinen uhrát určitý počet Stablefordových bodů a mimo to také složit zkoušku z pravidel. Jedna část pravidel se zabývá právě Etiketou na hřišti.

Než vstoupíte na trávník

Za prvé byste měli vědět, jak se **správně obléct**, než přijдете na Váš první golfový turnaj, nebo si prostě půjdete jen zatrénovat. Hráč **nesmí vstoupit** na hřiště **v modrých džínách** ani **běžném tričku** bez límečku. V dnešní době jsou **tolerována** trička typu **rolák** nebo **tričko se stojáčkem**. Ženám jsou tolerovány **sportovní minisukně** a **trička bez rukávů**. Šortky jsou také povoleny, ovšem neměly by být kratší než **dva palce nad kolena**. Golfová trička by měla mít délku k loktům. Na profesionálních turnajích určitě nevidíte nikoho v šortkách, v tričku bez rukávů, mini sukničkách či roláčích. Proto bychom všichni měli tolerovat význam naší oblíbené hry a podle toho vybírat **správné oblečení**. Na fotbalovém hřišti také nevidíte hrát nikoho bez dresu.

Při odpalu

Než přijдете na odpaliště, zkontrolujte, jestli máte **potřebné vybavení**, jako je **dostatek míčů**, tyček, markovátka a vypichovátka. Také nezapomeňte svoji **score kartu**. Po tom, co se s ostatními členy flightu pozdravíte a seznámíte, **vyměňte si score karty** a **nahlaste si míče**, kterými budete hrát. Pokud s vámi jde caddy, jste povinni ho nahlásit. Nezapomeňte také **popřát ostatním hráčům hezkou hru**. Užijte právě slovní spojení „hezkou hru“, je to něco jako když myslivci říkají „lovu zdar“.

Správné pořadí, podle něj hrejte. Toto pořadí je stanoveno buď **startovací listinou**, nebo podle HCP. Samozřejmě je, že se začíná od nejdelsích odpališť. Žádný hráč nechce být u přípravy, či u samotné rány, **ničím rušen**. Dbejte tedy na to, abyste **nedělali hluk**, když je někdo na řadě. Snažte se **sledovat rány všech hráčů** tak, jako by byly vaše, abyste mohli být nápomocni při případném hledání.

Při úderu či cvičné ráně dbejte na to, aby nikdo z ostatních hráčů či osob pohybujících se na hřišti, **nebyl v místech, kde vzniká možnost zásahu**. Kohokoliv totiž můžete zasáhnout nejen míčem nebo holí, ale také kamenem, oblázkem či větví, které mohou odlétnout při ráně nebo cvičném švih. Pokud se dostanete do situace, že váš míček letí směrem na některou z osob na hřišti, zakřičte varovným slovem „fore“, čtete „fór“.

Pokud se chystáte hrát do míst, kde se pohybují zaměstnanci údržby, měli byste je předem **upozornit**. Můžete mávnout nebo například písknout. Dávejte ale pozor, ať svým počínáním nevyrušujete nebo nerozptylujete ostatní hráče.

Když se vám při úderu podaří vytrhnout drn trávy, nazývaný „řízek“, hned po úderu pro něj zajděte a **zašlápněte ho** na původní místo. Musíme přece naše hřiště udržovat stále krásné. Jednou z častých situací po úderu je **ztráta míče**. Pokud zahrajete například směrem do vysoké trávy, nebo například ztratíte váš míč z dohledu, vždy pro jistotu zahrajte provizorní míč. Nezapomeňte, že na hledání míče máte maximálně **5 minut**.

Na jamkovišti

Zde si především dávejte pozor, abyste **nevstupovali jiným hráčům do dráhy patu**. Když hráč provádí úder, neměli byste ani vrhat stín na tuto dráhu. Pokud dohrajete první, měli byste zaujmout místo v blízkosti odložené vlajky, abyste ji nakonec mohli rychle vrátit na místo.

Velmi důležitá věc, na kterou také musíte myslet, je **napravení „pithmarků“**, tedy **děr** vznikajících po dopadu míče na green. Snažte se napravit svůj, ale také třeba i několik dalších. Na tuto činnost je nejlepší použít takzvané **vypichovátko**.

Příklad Judo

Etická pravidla

Byla v klasických školách bojového umění závazná. Objevovala se v nich i **nařízení týkající se stravy, pití nápojů** apod. Tato pravidla byla přesně formulována a přísně dodržována. **Etika v judo** se nevztahuje pouze na chování v Doju (tělocvičně), ale platí v **celém chování a jednání judisty**.

Střídmost a zdrženlivost

Jsou motivem a striktně se vyžadovala **úcta ke starším a respekt ke všemu živému**. Etika je prostředek výchovy. Zásady správného chování jsou v Doju **vyžadovány od prvního vstupu** na tatami. Musí být samozřejmostí, že na trénink přichází všichni závodníci (pro trenéry je to závazné dvojnásob) **včas, v čistém kimonu** a tak, jak to předepisují pravidla juda. Samozřejmosti je přezouvání, sprchování a další základní hygienické požadavky.

Pozdrav

Pozdrav je v judu určitým symbolem **vzdání úcty jeden druhému**. **Při vstupu do Doja** pozdraví judista **pozdravem malým**. Stejně se zdraví závodníci při soutěži, při tréninku, při oslovení trenéra apod. Pravidlem je, že **zdraví vždy nositel nižšího technického stupně**. Nejedná se tím o vynucovanou kázeň, ale o projev úcty a vzdání díky trenérovi za jeho práci nebo partnerovi za pomoc k dosažení vlastní mistrovské cesty.

ZAREI – velký pozdrav, slavnostní – provádíme při zahájení a ukončení tréninkové jednotky, cvičení KATA a podobných příležitostech.

Chování judisty

Jak bylo řečeno, etika juda nekončí tím, že opustíme Dojo. **Platné formy** chování, a to trenéra musí zajímat, je nutné **dodržovat i na veřejnosti**. Jen tak mohou naplnit jednu z hlavních myšlenek zakladatele juda prof. Jigora Kana: „**Vzájemné blaho, všeobecná prospěšnost**“. Zájem trenéra o sportovce ovšem také nekončí odchodem z Doja. Je nutné, **aby trenér věděl, jak se jeho svěřenci chovají na veřejnosti**, ve škole nebo v zaměstnání a nebyl k tomu lhostejný. Je třeba si uvědomovat, že výchova sportovce do značné míry ovlivňuje jeho výkonnost, ale i pozdější rozhodování vlastní orientace. Trenér tedy přispívá již v žákovském a zejména dorosteneckém věku, zda – li jeho svěřenec na určitém rozhraní dá přednost sportu nebo jiným činnostem. Trenér by si měl uvědomit, že kvalita výchovy závisí na **dodržování drobných někdy podceňovaných pokynů a zásad**, jako je přezouvání, zdravení, vlastní skromnost apod.